

A GENFI MAGYAR KÖNYVTÁR: MÚLT, JELEN, JÖVŐ

Nagy változásokat észlelhetett az, aki nyomon követte a Genfi Magyar Könyvtár életét a megnyitása óta eltelt évtizedben. 1993. március 19-én került sor a felavatására a genfi Chemin de Terroux 21. szám alatti épületben, az intézmény létrehozásának története azonban korábban kezdődött, hiszen megálmodója, megteremtője és egyben fenntartója, az 1950 óta Genfben élő Szabó Zoltán már a hetvenes években hozzákezdett dédelgetett tervének megvalósításához. Saját könyvtára szolgáltatta az alapját annak a gyűjteménynek, amely napjainkra már harmincezres példányszámmal rendelkező, dinamikus fejlődő, korszerű könyvtárrá alakult.

A könyvtár állományának gyarapodásában nagy szerepet játszott, hogy a magyarul legtöbbször már nem beszélő hozzátartozók odaajándékozták elhunyt szeretteik magyar nyelvű könyveit. Így nemcsak Svájcból, Németországból, Spanyolországból, Ausztriából, de még Casablancából is érkeztek ide könyvek, amelyeket a század elején kivándorolt magyarok leszármazottai adományoztak. Számos példány őrzi a szerzők dedikálását és az elhalt tulajdonosok kézírásos bejegyzéseit. Szabó Zoltán fél Európát beutazta ezekért a művekért, amelyek Genfben, a nemzetközi szervezetek közelségében egy magyar kulturális központ alapjául szolgálhattak.

1988-ban a Széchenyi Könyvtárral felvett kapcsolat révén évente 8-10 alkalommal érkezett küldemény az újonnan megjelent magyarországi kiadványokból a könyvtárba, így a gyűjtemény gyors gyarapodása következtében a nyolcvanas évek végén még egy kis vendégházban elférő könyvtár a kilencvenes évek elején átkerült egy jóval nagyobb helyiségbe, s több szobával gyarapodott Szabó Zoltán nagylelkűségének köszönhetően, aki saját házának egész alagsorát rendezte be a genfi magyar közösség kulturális igényeinek szolgálatára. A megnövekedett helyen előadások, kulturális rendezvények, közösségi összejövetelek, iskolai foglalkozások, egyesületi gyűlések tartására is lehetőség nyílt, s Szabó Zoltán a gyűjtemény nagyterme mellett berendezett egy vendégszobát is a távolról érkező előadók, művészek, meghívottak számára.

A Genfi Magyar Könyvtár nemcsak könyveket őriz és bocsát az olvasók rendelkezésére, a vasárnapot is beleértve mindennap reggel nyolctól este nyolcig, hanem video- és hangkazettákat, újságokat, folyóiratokat, régi magyar filmeket és hanglemezeket is. Szabadpolcos kézikönyvtárának gyakran használt kötetei a lexikonok, enciklopédiák, nyelvkönyvek, szótárak, művészeti és tudományos szakkönyvek, amelyek az idelátogató egyetemisták, diplomamunkát vagy éppen doktori disszertációt készítő fiatalok hasznos segítői. A könyvtárban főként magyar vonatkozású irodalmi, történelmi, szociológiai és földrajzi könyvek találhatók. A gyűjtemény érdekes képet nyújt arról is, hogy milyen könyveket olvastak az emigrációban élő magyarok.

A könyvtár a kilencvenes évek elejétől kezdve számítógépes katalogizálásra tért át, amit kezdetben az ISIS, majd a WINISIS programmal jórészt Pálffy Ottó, az intézmény önkéntes munkatársa végzett. A katalógus naprakész volta miatt a harmincezres gyűjteményben való tájékozódás gyors és sokoldalú. Nem véletlen, hogy sokan keresnek itt munkájukhoz anyagot, például a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársai vagy Nagy László genfi író, aki az 1998-ban a Georg Kiadónál megjelent *Budapest* című könyve megírásához számos forrásanyagot ebben a könyvtárban talált meg.

A Genfi Magyar Könyvtár sokrétű kulturális missziót is teljesít. Számos művészeti és tudományos előadásnak, kiállításnak adott helyet az évtized folyamán. A magyar kulturális élet több ismert szereplője volt vendége ennek a szellemi műhelynek; csak néhány név a teljesség igénye nélkül: Toró Tibor, Csengey Dénes, Tollas Tibor, Göncz Árpád, Markó Béla, Alexa Károly, Nagy Gáspár, Szakály Sándor, Szűrös Mátyás, Raffay Ernő, Gosztonyi Péter, Bitskey István, Perényi János, Csobánczi Horváth Gergely, Páll Lajos, Kratochwill Mimi, Tempfli József, Németh Zsolt, Brády Zoltán, Nagy László, Segesváry Viktor, Reszler András, Törzsök Erika, Bencze Ilona, Illyés Kinga. A Genfi Magyar Könyvtárról több ízben riportot készített a Duna TV és az MTV2 is. A rendezvények szereplői mindenkor szíves vendéglátásra találhattak a Szabó Zoltán és felesége által rendelkezésre bocsátott vendégszobában.

Számos genfi magyar intézmény rendezvényeinek és helyi kezdeményezésnek ad helyet heti rendszerességgel e kulturális központ; itt tartja gyűlését a Pro Kárpátalja Munkacsoport, a Genfi Magyar Katolikus Misszió, itt vannak a protestáns bibliaórák, a gyerekek katekizmusoktatása, ezen a helyen tartja gyűléseit a Genfi Magyar Egyesület,

itt zajlanak a gimnazista korú fiatalok magyarirodalom-órái, de énekkari és táncpróbák, iskolai és ballagási ünnepségek színhelye is gyakorta volt már a könyvtár.

Nem véletlen tehát, hogy e genfi magyar kulturális műhely tevékenységét a Széchenyi Könyvtár a magyar nyelv és kultúra ápolásáért már 1993 márciusában nagy elismeréssel illette, és hogy az alapító Szabó Zoltán tevékenységét 2001-ben a Pro Cultura Hungarica kitüntetéssel értékelte a magyar kormány.

– Hogyan látja e kulturális műhely jövőjét? – kérdeztem Szabó Zoltánt.

– Amíg élek, biztosítom a könyvtár működését, de amint meghalok, a családom nem foglalkozik vele többé, s szemétre kerülhet ez a harmincezer kötetből álló gyűjtemény. Genfben jelentős lélekszámú a magyar diaszpóra az egykori emigránsok és a Magyarországról érkezett munkavállalók révén, s a nemzetközi szervezeteknél is számos magyar tisztviselő dolgozik, négy-öt évig családotul. Úgy vélem, számukra igen fontos, hogy megmaradjon a könyvtár. Másrészt egy ilyen nemzetközi városban, mint Genf, a magyar kultúra megismertetése szempontjából sem elhanyagolható a könyvtár léte. Gondoljunk arra, hogy az olaszoknak van Dante Kulturális Központjuk, a németeknek Goethe Intézetük, talán a magyarok számára is létre lehetne hozni valami hasonlót, és ehhez alapul szolgálhatna a Genfi Magyar Könyvtár. Egy alapítványt szeretnék létrehozni az intézmény fenntartására, amely halálom után is biztosítaná annak működését, de ehhez jelentős támogatásra lenne szükség. A várostól lehetne kérni egy helyiséget a könyvtár számára, s egy könyvtár szakos egyetemista szakmai gyakorlatként itt dolgozhatna, esetleg váltásban valakivel. Össze kellene fognia mindazoknak, akik számára fontos a könyvtár jövője.

Magam is Szabó Zoltán véleményén vagyok, s osztozom a könyvtár jövője miatti aggodalmában. Úgy gondolom, hogy a könyvtár fennmaradása nemzeti kultúránk külföldi jelenléte szempontjából is elengedhetetlenül fontos. Ne felejtsük el, hogy nagyon nehéz egy gyűjteményt létrehozni, de könnyű veszni hagyni.

CZELLÁR JUDIT